

Фізико-географічна характеристика Африки

Африка - другий за величиною материк після Євразії, розташований симетрично по відношенню до екватора. Ця унікальна географічна особливість робить Африку найспекотнішим континентом Землі, з різноманітними кліматичними зонами та екосистемами.

Географічне положення Африки

1 Розташування

Африка лежить в обох півкулях Землі, майже посередині перетинається екватором.

2 Кліматичні пояси

Материк знаходиться в екваторіальному, субекваторіальному і тропічних кліматичних поясах, лише окраїнами заходить у субтропічні широти.

3 Межі

На півночі межує з Європою, на північному сході – з Азією. Від інших материків відділена Атлантичним та Індійським океанами.

Розміри і конфігурація берегів Африки

Площа

30,3 млн км², включаючи острови
(1,1 млн км²)

Протяжність

З півночі на південь - 8 тис. км, з
заходу на схід - 7,5 тис. км

Особливість конфігурації

Північна половина материка в два
рази ширше південної, що
впливає на прояв географічної
зональності

Берегова лінія Африки

1 Характеристика

Берегова лінія Африки прямолінійна і слабо розчленована. Узбережжя переважно представляє собою крутий уступ.

2 Основні затоки

Гвінейська (найбільша), Біафра, Бенін, Габес, Сідра, Суецька і Аденська.

3 Півострови та острови

Найбільший півострів - Сомалійський. Основні острови: Мадагаскар, Канарські, Мадейра, Сокотра, Занзібар та інші.

Рельєф Африки

- 1** **Гори**
Займають незначну частину території

- 2** **Плато та плоскогір'я**
Переважають у рельєфі

- 3** **Рівнини**
Домінують у ландшафті

Середня висота Африки над рівнем моря становить 750 м. Найвища точка - гора Кіліманджаро (5895 м), найнижчі - западини Боделе (-155 м), Ассаль (-150 м) і Каттара (-133 м).

Тектонічна структура Африки

Африкано-Аравійська платформа

1

Основа більшої частини материка, складена докембрійськими породами

Щити і антеклізи

2

Формують нагір'я, плоскогір'я і плато

Синеклізи

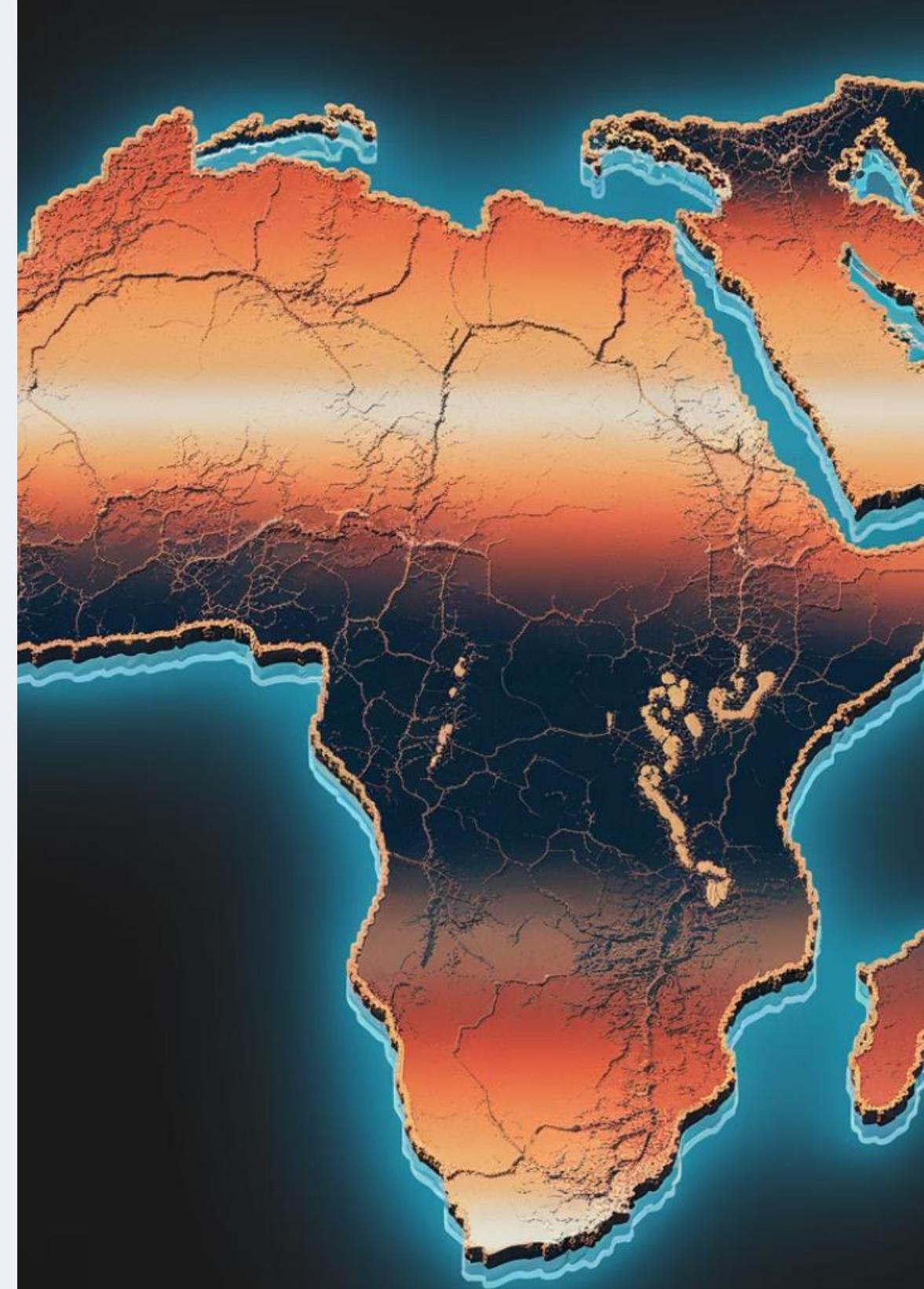
3

Виражені в рельєфі великими улоговинами

Крайові прогини

4

Відповідають береговим низовинам

Геоморфологічні області Африки

Гірські області

Атлаські гори, Капські гори

Плоскогірні області

Ефіопське нагір'я, Східно-Африканське плоскогір'я

Рівнинні області

Сахаро-Суданські рівнини та плато, Північногвінейська височина, Центральноафриканська область, Південно-Африканська область, острів Мадагаскар

Клімат Африки

Радіаційний чинник

Високе сонячне випромінювання

1

Атмосферна циркуляція

Екваторіальний і пасатний типи

2

Кліматичні пояси

Від екваторіального до субтропічного

4

Підстилаюча поверхня

Вплив течій і рельєфу

3

Африка отримує в середньому 160 ккал/см^2 сонячної радіації на рік, що робить її найспекотнішим материком планети. Рекордна температура $+57,7^\circ\text{C}$ зафіксована в Ель-Азізії (Лівія).

Атмосферна циркуляція в Африці

Екваторіальний тип

Характеризується пануванням теплих і вологих екваторіальних повітряних мас, циклональними умовами погоди та частими рясними дощами.

Пасатний тип

Постійні північно-східні і південно-східні вітри, які формують підвищений тиск і антициклональні умови погоди з незначною кількістю опадів.

Мусонна циркуляція

Характерна для субекваторіальних широт, де чергуються вологі екваторіальні мусони і сухі тропічні повітряні маси.

Кліматичні пояси Африки

Екваторіальний

Постійно жаркий і вологий клімат з рівномірним розподілом опадів протягом року.

1

Тропічний

Аридний клімат з високими температурами і малою кількістю опадів.

3

2

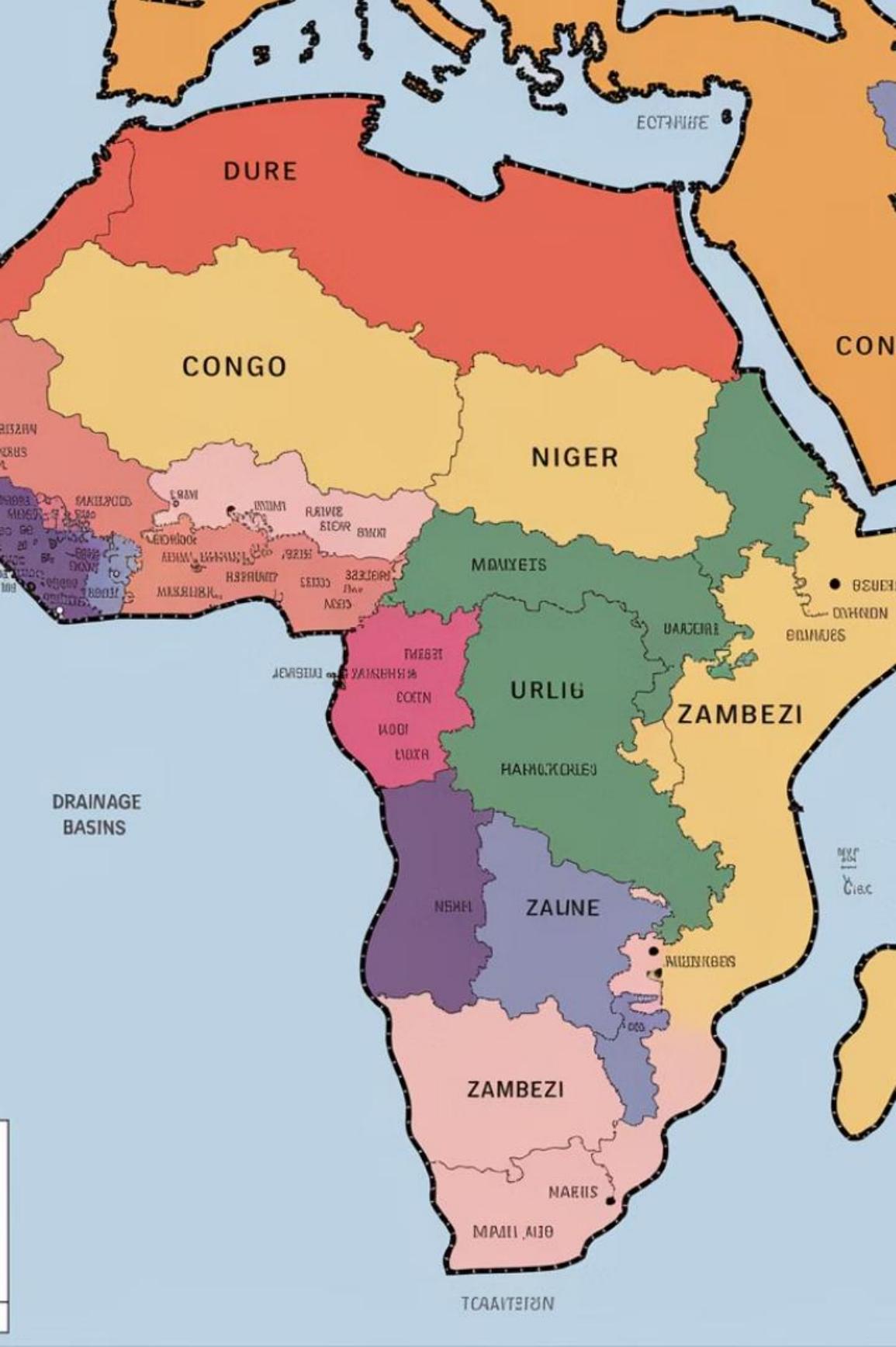
Субекваторіальний

Чергування вологого літа і сухої зими, з перемінно вологим кліматом.

4

Субтропічний

Середземноморський клімат на півночі і півдні, мусонний на південному сході.

Внутрішні води Африки

1 Річкові басейни

Атлантичного та Індійського океанів, Чадського і Калахарського басейнів внутрішнього стоку.

2 Типи живлення

Переважно дощове, рідше снігове та льодовикове (в горах).

3 Гідрологічні типи річок

Екваторіальний, мусонний, аридний та середземноморський.

Найбільші річки Африки

Ніл

Найдовша річка Африки (6852 км), протікає через Сахару до Середземного моря.

Конго

Найповноводніша річка східної півкулі, друга за довжиною в Африці (4700 км).

Нігер

Третя за довжиною річка Африки, описує велику дугу в Західній Африці.

Замбезі

Четверта за довжиною та друга за об'ємом стоку річка Африки.

Озера Африки

Тектонічні озера

Танганьїка, Ньяса, Вікторія, Альберт, Едуард - розташовані в рифтових западинах Східноафриканського плоскогір'я.

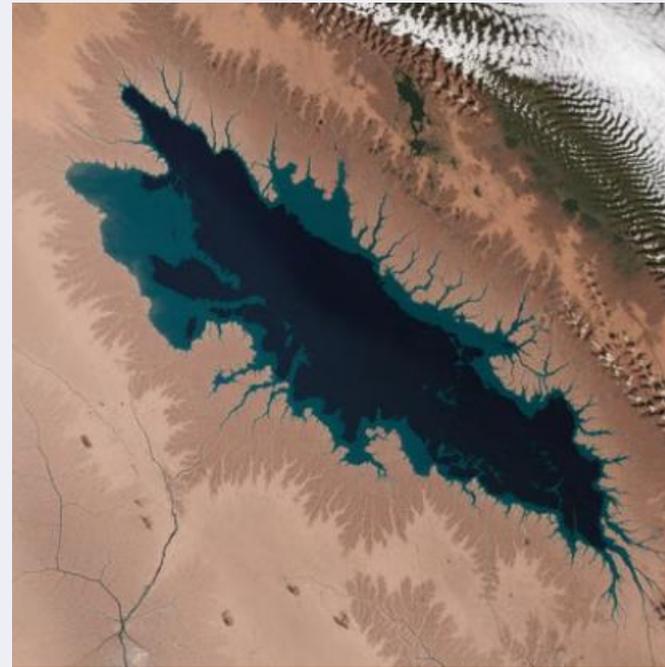
Реліктові озера

Чад, Тумба, Маї-Ндомбе, Нгамі - залишки древніх водойм.

Вулканічні озера

Ківу, Тана - утворені внаслідок вулканічної діяльності.

Унікальні озера Африки

Озера Африки вражають своєю різноманітністю: від найглибшого Танганьїки до найбільшого Вікторії, від мінливого Чаду до вулканічного Ківу з метановими покладами.

Ґрунти Африки

1

Екваторіальні ліси

Латеритні опідзолені ґрунти

2

Савани

Червоні і червоно-бурі ґрунти

3

Пустелі

Кам'янисті та піщані ґрунти

4

Субтропіки

Коричневі ґрунти

Рослинність екваторіальних лісів

Багатоярусність

Тропічні ліси Африки характеризуються складною вертикальною структурою з кількома ярусами рослинності.

Різноманіття видів

Фікуси, макаранги, оливкова і винна пальми, дерево кока, червоне та ебенове дерево складають багате біорізноманіття лісів.

Ліани та епіфіти

Численні види ліан та епіфітів створюють додаткові екологічні ніші в лісовому середовищі.

Рослинність саван

Баобаби

Символ африканських саван, здатні зберігати воду в стовбурі.

Акації

Посухостійкі дерева з характерною парасолькоподібною кроною.

Трави

Різноманітні види трав, що адаптовані до сезонних змін вологості.

Пальма дум

Характерна для саван, має розгалужений стовбур.

Рослинність пустель

1 Сахара

Лишайник леканора, верблюдяча колючка, безлистий чагарник ретам; на засолених ґрунтах - галофіти.

3 Наміб

Унікальна рослина вельвічія, що живе до 1000 років.

2 Калахарі

Багата на сукуленти, здатні зберігати воду.

4 Оазиси

Фінікова пальма - основна культурна рослина.

Субтропічна рослинність

Середземноморський тип

На коричневих ґрунтах поширені вічнозелені чагарники, такі як маквіс і гарига.

Гірська рослинність

На схилах гір збереглися хвойні та мішані ліси, що створюють унікальні екосистеми.

Культурні ландшафти

Оливкові гаї, виноградники та цитрусові сади характерні для освоєних субтропічних регіонів.

Біорізноманіття Африки

Екваторіальні ліси

Найбагатші на види екосистеми з унікальними приматами, птахами та комахами.

1

2

Савани

Домівка для великих ссавців: слонів, жираф, зебр, антилоп та хижаків.

Пустелі

3

Адаптовані види: гекони, скорпіони, антилопи орикс.

Прибережні зони

Багате морське життя, включаючи коралові рифи Червоного моря.

5

4

Гірські регіони

Ендемічні види, такі як горили та шимпанзе в горах Вірунга.